

let zanemarjenih domačih tal. Vladna sapa i do sedaj še ni bila nikdar posebno prijazna, in prete ji brezštevilni sovražniki od znotraj in od zunaj v pravih zarotah, ki se zovejo nemški „Schulverein“, „Lega nazionale“, „Südmark“, „Gustav-Adolf Verein“ i. t. d., ki ne poznajo nobene pravice, nobene v nje korist dane postave. In zaščitnika nima druzega kot še vedno prepričlo število požrtvovalnih slovenskih rodoljubov. In to malo število naj se zdaj še cepi in namesto da bi združilo vse svoje moči v brambo napadene narodnosti ter zjedinjene postavilo proti sovražnikom, naj se kolje med seboj in v bratomornem boji potroši in uniči svoje najboljše moči in s tem olajša delo sovražnikom, da nam bodo brez velicnih naporov, smejoči se naši nespameti, trgali kos za kosom od našega narodnega telesa?!

Na tem smo zdaj. Ali hočemo naprej tako? Ali nam ne veva pamet in sveta dolžnost, ki jo imamo do vere in narodnosti, da obstanemo, obrnemo ter se spet združimo, ker edino le naše združene moči bodo kolikor toliko kos nevarnostim, ki obdajajo naš narod v narodnem in verskem oziru od vseh strani. Sapienti sat!

S tem sklepamo, za zdaj te razprave o našem domačem prepiru z iskreno prošnjo in željo, naj večni Bog, ki je sebi pridržal sodbo in maščevanje, potolaži naše strasti in naj blagoslovi delo vsakega od nas, namenjeno miru in spravi v prid in prosepah najdražih naših, svetinj, vere in narodnosti.

Politični pregled.

Domače dežele.

Presvetli cesar je vzprejel dne 5. t. m. Dunajskega župara Prixa in se mu zahvalil za pristrčni vzprejem ob povratku na Dunaj.

Vse časopisje pripisuje zdaj, ko se je povrnil presvetli cesar v svojo prestolnico, njegovemu potovanju po Češkem eminentno važen pomen ter pravi, da je hotel javno dokazati, koliko mu je do mira med obema narodnostima na Češkem. Da mu je do tega mnogo, razvidno je tudi iz pisma, katero je poslal te dni češkemu namestniku grofu Thunu in se v njem najpristrčneje zahvaljuje za odkritosrčne dokaze udanosti in zvestobe, o katerih se je prepričal sam osebno. Na konci tega pisma izraža presvetli cesar željo, da bi bili še nadalje obe narodnosti tako složni, kakor sta bili ob njegovem vzprejemu. Kdo bi ne verjel, da je vladarju veliko do tega, da se sporazumejo Čehi in Nemci, ker je prepir med njimi očitno le na kvar posameznikom in celi kraljevini. Ali da se dožene to sporazumljenje, treba je, da se postavijo Nemci na stališče cesarjevo ter da ne žele, da se enim dovoli vse, kar hočejo, drugim pa odreka to, kar jim gre po pravici. Nemci treba, da se postavijo na stališče ravnopravnosti, treba, da spoznajo, da se dandanes radovoljno ne da tlačiti več nobeden narod ter da je Čehom najmanj treba nemškega jerobstva, kar je pokazala naj-

sijajneje ravno letošnja češka razstava v Pragi. Ali da bi sedanji kolovodje čeških Nemcev, kakor Plener, Chlumetzky to spoznali, je skoraj neverjetno. Dal Bog, da bi nemški narod spoznal, da sedanja politika njegovih kolovodij ni prava, ter si izbral drugih trezno mislečih ljudi, ki so popolnoma preverjeni, da je vse „humbug“, kar se govori in piše danes o nevarnosti, ki preti avstrijskim Nemcem od Slovanov, ampak da zahtevajo Slovani le svoje, kar jim treba tudi dati, ker nima nihče pravice do tujega — potem boče šele mir.

V Libercah so pretepalisti tisti dan, ko je bil presvetli cesar tam, nemški turnarji češke kmete pred obličjem samega cesarja in tako blizu njegovega voza, da je predobri vladar očitno pokazal svojo nejevoljo.

Cesarski namestnik češki grof Thun je razpisal 10.000 gold. kot dar onemu, ki bi zasledil ali naznanil tistega, ki je položil bombe pri Rosenthalu. Baron Leitenberg je k temu še dodal 2000 gld. iz lastnega žepa.

V zadnji številki našega lista smo poročali, da se bode povečala naša stalna vojska ter da je bilo to skleneno pri zadnjih skupnih ministerskih konferencijah. „Politik“ pa piše prav za gotovo, da ni ta vest resnična ter da se bode število stalnih vojakov edino le povišalo pri novo ustanovljenem 15. polku dragoncev morebiti za kakih sto mož.

V Melku so blagoslovili dne 4. t. m. spomenik, katerega je dal napraviti car na čast vojakom ruskim, ki so tam padli leta 1805. Svètnik ruskega poslanstva se je zahvalil mestu, ker je prevzelo v svoje varstvo grobove, vojaški attachè Žujev pa v imenu ruske vojske zastopnikom avstroogerske vojske, ki so bili navzoči pri tej slavnosti. Generalni major Beck je odgovoril, da avstro-ogerska vojska goji prijateljske čute do hrabrih zaveznikov iz leta 1805.

Ogrski finančni minister je predložil ogrskemu državnemu zboru državni proračun za leto 1892. Da je prebitek 12 tisoč in nekaj stotic jako neznamen pri proračunu, ki šteje na sto in sto milijonov stroškov in dohodkov, je res, ali pri sedanjih slabih časih zadovoljen mora biti človek, da le izhaja ter da ne rine v dolg. Tudi en sam krajcar prebitka — samo deficita ne!

Ogrski parlament se je formalno odprl dne 3. t. m., redne seje pa se bodo šele začele. Tudi to zasedanje ogrskega parlamenta bode ne le samo živahno, marveč celo burno. Nekateri listi so celo poročali, da se hoče skrajna opozicija tudi pri posvetovanji o proračunu posluževati obstrukcijskih sredstev, kar ni sicer verjetno, ker tega pač ne bo storil noben količkaj razsoden politik, posebno pa ne madjarski. Te dni sta se pripeljala na Dunaj ogrska ministra Szapary in Szöegyeny.

Vnanje države.

Rusija. Ruski minister za zunanje reči Giers je bival zadnji čas nekaj dni na Italijanskem. To priliko je porabilo italijansko časopisje, da je pisalo o prijaznih in srčnih odnošajih med Italijo in Rusko. No rusko ča-

sopisje pa ni ostalo dolžno italijanskemu, marveč mu je povedalo, kar mu gre, ter reklo naravnost da mu nič ne veruje, omenjajoč dopisa italijanske vlade do svojega zastopnika v Sofiji na Bolgarskem, v katerem mu je bilo rečeno, da ni treba, da se nasproti Koburžanu tako rezervirano vede, ampak naj mu le odkrito kaže svoje vlade prijaznost in naklonjenost.

Carska obitelj ter grški kralj in kraljica so se odpeljali na Dansko.

Virtemberški kralj Karol je umrl te dni v Stuttgartu v 69. letu svoje dobe ter v 27. svojega vladanja, katero je dobil po svojem očetu Viljemu I. Oženjen je bil z rusko veliko kneginjo Olgo, s hčerjo rajnega cara Nikolaja. Bolehal je uže dalje časa ter prebil več let zaporedoma s svojo soproge zimo na jugu v Florenci ali pa na ligurskem obrežji. Lansko leto je pritislila k naduhi še druga težka bolezen, ki je pa zdaj provzročila smrt kraljevo. Kralj je bil jako dober in ljubezniv ter živel zelo skromno. Ljudstvo je ljubilo njega, a on ljudstvo. Otrok ni imel, zato mu bode pa naslednik njegov strijčnik, sin princa Friderika, ki je umrl leta 1870. Rodil se je 25. februarja 1848. l. Poročil se je uže v drugič ter ima iz prvega zakona le eno hčer, namreč princezino Pavlino. Virtemberško kraljestvo ima sicer svojo upravo in vojsko, ali spada kakor druga majhna [nemška kraljestva k nemškemu cesarstvu.

Francoski romarji so se v Rimu ponašali prelahkomiselno ter bi bili prav kmalu skupili kaj hudega. Obiskali so namreč tudi pantheon, to je kraj, kjer je položeno truplo pokojnega kralja Viktorja Emanuela. Tamkaj pa je vedno pripravljena knjiga, v katero zapíše lahko vsak obiskovalec svoje ime. Namesto svojega imena je zapisal neki Francoz: Živio papež. Straža, ki je to zapazila, očitala je dotičnikom to, na kar so se pa jako razžaljivo izrazili nekateri romarji o pokojnem kralji. Bliskoma se je raznesla novica po mestu, da so francoski romarji skrunili pokojnega kralja spomin. Nabrala se je takoj velika množice ljudstva, ki bi bilo v svoji razburjenosti Francoze gotovo naklestilo, da niso bili takoi došli vojaki in policija. Ljudstvo je hodilo po ulicah ter vpilo: Dol s Francozi — živio Viktor Emanuel. Do resnih pretefov sicer ni prišlo. Nekega Madjara so prav pošteno pretepli, ali ko so doznali, da je Madjar, smilil se jim je revež — ali prepozno. Zaprli so tri osebe, med njimi enega advokata in enega dijaka, pa so jih baje uže izpustili. Vsi listi, tudi oni, ki so Vatikanu prijazni, obsojaje odločno to nepremišljeno dejanje vročekrvnih romarjev.

Irska. — Znani vodja irske stranke Parnell je umrl dne 6. t. m. v Brightonu. Zvezda Parnellova je zadnji čas [otemnela zaradi nekaterih ne baš lepih dejanj — posledic človeške strasti. Morebiti bode Irski njegova smrt v srečo, kajti ž njim bo morebiti nehal tudi strankarski prepir, kateri bi uničil pridobitve dolgotrajnih hudih in mučnih naporov v kratkem času.

Kitajska vlada se je vendar le ustrašila pomorske demonstracije Nemške, Francoske in Angleške ter začela baje postopati z vso ostrostjo proti preganjalcem kristijanov ter uže odstavila več mandarinov.

Poučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

237.

Gutenbergova druga Fust in Schöffer. Tiskarski pomočniki se razkropé po svetu.

(Konec.)

Povrnimo se k našemu Gutenbergu. V Mogunci je takrat bil dr. Humery, sindik mestni, človek ugleden, učen, bogat. K njemu se je Gutenberg zatekel, in Humery mu je res posodil potrebnih novcev, da je mogel novo tiskarno ustrojiti. No za to je bilo treba dosti časa, ker je moral izumilec s svojima rokama vse delati. Prešlo je torej šest let, predno je prvo delo v Gutenbergovi tiskarni ugledalo beli dan. To delo je latinska gramatika in besednjak, ima 374 listov in folio in natisneno je bilo 1460. l. Drugo delo te tiskarne ni prišlo do nas, ali ve se, da je Gutenberg tiskal do 1465. l. sam, a ko ga je tega leta knez-izbornik Nasavski Adolf imenoval za svojega dvorjana, dal je tiskarno svojo v najem rojaku Bechtermünzu, najemnino pa je dobival Humery na račun Gutenbergovega dolga. Za Gutenbergga se ve, da je v tej novi časti umrl s početka 1468. l.

Fust in Schöffer sta napredovala tudi brez Gutenbergga v svoji umetnosti tako uspešno, da sta uže čez poldrugo leto po ločitvi od Gutenbergga dala na svetlo mojstersko delo, kateremu se vsak tudi danes čudi. To delo je latinski „psalterium“ na 175 listih. Sedem od-tiskov tega dela hranijo po knjižnicah kot izredno dragocenost. Fust in Schöffer sta veliko zaslužila s tiskanjem, ker so bile vse knjige latinske in lepše od vsakega rokopisa. Šle so po vsem svetu, in v samem Parizu sta imela posebno založnico svojih knjig. No 1462. l. je zadela velika nesreča njeno tiskarno. Nadškofija Mogunška je bila podeljena Adolfu Nasavskemu. Ker pa so se Mogunčani upirali temu odloku, navalil je Adolf nenadoma z vojno na mesto, osvojil je s silo, opustošil, pobil ali pregnal cvet Mogunškega meščanstva, in tako je to popreje tako cvetoče mesto do celega propalo. Pri tej priliki je zgorela tiskarna Fustova in Schöfferova, a Gutenbergova je za dolgo ustavila svoje delo, najbrže zato, ker so se njeni delavci razkropili po svetu. Fust in Schöffer sta obnovila tiskarno, ki je potem še do sto let delala in do 350 del natisnila.

Razdejanje Mogunca je raztrgalo zagrinjalo, s katerim je bila zagrnena tajnost tiskarstva. Vsi pomočniki Gutenbergovi in Fustovi morali so se, predno so bi